

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Jana Passera, JUDr. Petra Průchy, JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci navrhovatele: **P. Š.**, proti odpůrcům: **1) Státní volební komise**, se sídlem Praha 4, Náměstí Hrdinů č. 3, **2) Ing. Karel Kapoun**, bytem Doksy, Husova 355, o návrhu na vyslovení neplatnosti voleb konaných ve dnech 17. a 18. 10. 2008 do zastupitelstev krajů a ve dnech 17. a 18. 10. 2008 a 24. a 25. 10. 2008 do Senátu Parlamentu České republiky,

t a k t o :

- I. Návrh na vyslovení neplatnosti voleb do zastupitelstev krajů **se odmítá**.
- II. Návrh na vyslovení neplatnosti voleb do Senátu Parlamentu České republiky ve volebním obvodu č. 36 **se zamítá**, pro ostatní volební obvody **se návrh odmítá**.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Podáním označeným jako „Věc: Porušení pravidel svobodné soutěže demokratických politických stran“ vyjádřil navrhovatel nesouhlas s průběhem voleb do zastupitelstev krajů a části Senátu Parlamentu ČR. Navrhovatel má za to, že Komunistická strana Čech a Moravy (dále jen KSČM) je kontinuální nástupkyní Komunistické strany Československa, která je podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu odpovědná za zločiny a bezpráví minulého režimu. KSČM se přitom cíle vybudování socialismu nikdy nevzdala, netají se cílem odstranění soukromého vlastnictví, vyvolává v demokratické společnosti nepřijatelnou třídní zášť a tím polarizuje společnost. Česká strana sociálně demokratická (dále jen ČSSD) je jí v úsilí zvrátit stávající stav nyní nápomocna, neboť u Ústavního soudu napadla snahu vlády reformovat zdravotnictví. Přestože nebyla se svým návrhem úspěšná, učinila ze zdravotnických poplatků téma pro krajské volby, ač ČSSD i KSČM musí být jasné, že tyto lze změnit jen zákonem a nikoliv způsobem, jak tyto strany voličům slibovaly. Vyvoláním strachu a tím pocitu právní nejistoty v předvolební kampani u určité skupiny občanů by mohlo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu šíření poplašné zprávy ve stadiu přípravy, přičemž míra společenské nebezpečnosti je zvyšována tím, že skutek byl proveden v rámci organizované skupiny, tedy politické strany. Dle názoru navrhovatele je rovněž nepřijatelné, aby představitelé těchto stran v Parlamentu dávali veřejně rovnítko mezi privatizací nemocnic a rozkrádáním, aby lhali občanům ohledně radarové základny a možnosti uspořádat referendum o bezpečnostních otázkách a aby volby do krajských zastupitelstev pojal ČSSD a KSČM jako referendum o vládě Mírka Topolánka. V demokratickém státě je také nepřijatelné, aby se odbory chovaly jako politická strana.

- Na základě výše uvedených skutečností navrhovatel žádá, aby Nejvyšší správní soud
- 1) odebral ČSSD a KSČM volební zisky, kterých dosáhly tyto strany nečistým a tedy nedemokratickým způsobem,
 - 2) zakázal politickým stranám bojovat o moc, protože podle čl. 2 Ústavy je moc daná a politické strany slouží jen jako prostředek k jeho naplnění,
 - 3) zakázal poslancům Parlamentu České republiky porušovat Ústavu,
 - 4) zakázal jako protiústavní propojení ČSSD a státní moci, tj. Senátu a odborů v případě senátora Š.,
 - 5) nabádal po volbách k větší zdrženlivosti ve výročích a jednáních představitelů politických stran, politiků a také prezidenta republiky. Nespoutaná touha vládnout představitelů ČSSD a KSČM, či přání pana prezidenta nemohou nahradit zákon a rozhodnout o regulérnosti voleb může jen Nejvyšší správní soud po projednání poslední eventuální námitky či stížnosti od občanů a politických stran a hnutí,
 - 6) vyloučil KSČM z volné soutěže politických stran dle čl. 5 Ústavy, protože nesplňuje základní předpoklad podle čl. 1, tj. není demokratická.

Svoje podání pak navrhovatel doplnil dalším ze dne 14. 11. 2008, v němž namítl podjatost všech členů volebního senátu Nejvyššího správního soudu, a dále navrhl vydání předběžného opatření, jímž by Nejvyšší správní soud zrušil ustavení hejtmanů jako nezákonná. O námitce podjatosti rozhodl Nejvyšší správní soud svým usnesením ze dne 19. 11. 2008, č. j. Nao 114/2008 – 14.

Podle ust. § 90 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) může se občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů návrhem domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo neplatnosti hlasování anebo neplatnosti volby kandidáta.

Nejvyšší správní soud tedy musel nejprve posoudit, zda podání navrhovatele označené jako „Věc: Porušení pravidel svobodné soutěže demokratických politických stran“, je vůbec návrhem ve smyslu výše cit. ustanovení s. ř. s. či nikoliv, případně kterým ze zde uvedených. Vycházel přitom z obecné zásady, podle níž se každé podání posuzuje podle svého obsahu a není tedy rozhodující jeho forma či označení. Především s přihlédnutím k bodům 1) a 5) podání dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že je možno považovat je za návrh na vyslovení neplatnosti voleb do zastupitelstev krajů a do Senátu Parlamentu České republiky.

Za této situace musel Nejvyšší správní soud dále posoudit, zda jsou splněny podmínky, za nichž může jednat ve věci, především pak zda je dána věcná příslušnost Nejvyššího správního soudu k projednání návrhu v celém rozsahu a aktivní procesní legitimace navrhovatele k jeho podání.

Podle ust. § 54 z. č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů je k rozhodování o návrzích na neplatnost voleb do zastupitelstva kraje příslušný krajský soud.

Podle ust. § 92 s. ř. s. je návrh nepřijatelný též tehdy, byl-li podán u věcně nebo místně nepřislusného soudu.

S ohledem na výše uvedená ustanovení dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jeho věcná příslušnost k projednání a rozhodnutí o návrhu na vyslovení neplatnosti voleb do zastupitelstev krajů není dána. Podaný návrh proto v tomto bodu odmítl jako nepřijatelný

podle ust. § 46 odst.1 písm. d) s. ř. s. Vzhledem ke své věcné nepříslušnosti tak Nejvyšší správní soud nerozhodoval ani o návrhu na vydání předběžného opatření, jímž se navrhovatel dožadoval zrušení ustavení do funkcí hejtmanů krajů.

Podle ust. § 87 odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, podáním návrhu na neplatnost hlasování, neplatnost voleb nebo neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu podle zvláštního zákona každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl senátor volen, každá politická strana, politické hnutí, koalice nebo nezávislý kandidát, jejichž přihláška pro registraci ve volebním obvodu byla pro volby do senátu zaregistrována.

Navrhovatel má trvalé bydliště na adrese L., C., okres Č. L., je proto zapsán ve stálém seznamu pro senátní volby ve volebním okrsku pro volební obvod č. 36 se sídlem v Č. L. V tomto volebním obvodu proběhly ve dnech 17. a 18. 10. 2008 a ve dnech 24. a 25. 10. 2008 volby do Senátu Parlamentu České republiky a senátorem byl zvolen Ing. Karel Kapoun za ČSSD. Navrhovatel však ve svém návrhu napadl volební výsledky ve všech senátních obvodech, v nichž se volby konaly. Nejvyšší správní soud s ohledem na výše cit. ustanovení zákona dospěl k závěru, že navrhovatel má aktivní procesní legitimaci k podání návrhu na neplatnost voleb, neplatnost hlasování či neplatnost volby kandidáta jen pro senátní volební obvod č. 36; pro podání návrhu v ostatních volebních obvodech (obvody č. 3, 6, 12, 15, 18, 21, 24, 27, 30, 33, 39, 52, 45, 48, 51, 54, 57, 60, 63, 66, 69, 72, 75, 78 a 81) je osobou k tomu zjevně neoprávněnou.

Pro tyto obvody proto Nejvyšší správní soud jeho návrh odmítl podle ust. § 46 odst.1 písm. c) s. ř. s.

Věcně tak zbývalo Nejvyššímu správnímu soudu vypořádat se pouze s námitkami navrhovatele ohledně neplatnosti voleb do Senátu Parlamentu České republiky ve volebním obvodu č. 36, čímž fakticky návrh na vyslovení neplatnosti voleb splýnul s návrhem na vyslovení neplatnosti volby kandidáta. Úvodem nutno podotknout, že k volbám ve volebním obvodu č. 36 navrhovatel nic konkrétního neuvedl a soud tak mohl posoudit platnost voleb respektive platnost volby kandidáta jen z hlediska jeho námitek formulovaných obecně k volbám jako celku. Navrhovatel, souhrnně řečeno, namítal především nekorektnost volební kampaně a společné úsilí ČSSD a KSČM zaměřené k realizaci nedemokratických cílů.

Důvody pro vyslovení neplatnosti voleb, případně volby kandidáta, formuloval Nejvyšší správní soud již ve své předešlé judikatuře, především v usnesení ze dne 2. 7. 2004, č. j. Vol 6/2004 - 12, publikovaném ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 354/2004. K tomu, aby mohla být vyslovena neplatnost voleb či volby kandidáta, je nutné splnění tří podmínek: 1) protizákonnost, tzn. porušení některých ustanovení volebního zákona, 2) vztah mezi touto protizákonností a zvolením kandidáta, jehož volba je napadena volební stížností a 3) zásadní intenzita této protizákonnosti, která ve svých důsledcích musí přinejmenším zpochybňovat volbu tohoto kandidáta. V daném případě (byť to výslovně neuvedl) dovozoval navrhovatel zřejmě porušení ustanovení § 16 odst. 2 z. č. 247/1995 Sb., které předepisuje, že volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech a politických stranách nebo koalicích, na jejichž kandidátních listinách jsou uvedeni, zveřejňovány nepravdivé údaje.

Nejvyšší správní soud tedy musel posoudit, zda došlo k porušení citovaného ustanovení zákona a zda lze na volební kampaň vedenou ČSSD před senátními volbami nahlížet jako na nečestnou a nepoctivou. Ve svých úvahách pak vycházel z nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2005, č. j. Pl. ÚS 73/04, který určil limity aplikace tohoto ustanovení. K uvedené

otázce uvedl Ústavní soud následující: „Pokud jde o obsah volební kampaně, je si Ústavní soud vědom, že v jejím průběhu jsou voličům často velmi emocionálně a vyostřenou formou předkládány argumenty, které mají ovlivnit jejich volební chování a rozhodnutí, koho budou volit. Smyslem volební kampaně v pluralitní demokracii však je nepochybně také to, aby byly posouzeny i ty nejkontroverznější otázky programu politických stran a kandidátů obecně, tak i jejich osobních vlastností a způsobilosti zastávat volenou veřejnou funkci. Jen v takovém případě budou moci voliči rozhodovat se znalostí věci a jen tak může být naplněna ústavní zásada, podle které je lid zdrojem veškeré státní moci. Pokud volební zákon hovoří o požadavku čestného a poctivého vedení volební kampaně, má tím na mysli to, co se dříve označovalo jako čistota voleb (§ 56 odst. 1 z. č. 75/1919 Sb.). Nelze však tyto pojmy vykládat z hlediska soukromého práva a obecné morálky, neboť jde o jejich použití v podmínkách volební kampaně, která není ničím jiným než bojem o hlasy voličů.“ V této souvislosti pak Ústavní soud poukázal na instruktivní nálezy Volebního soudu ze dne 23. 4. 1926 (Sbírka zásadních rozhodnutí a usnesení volebního soudu, IV. Díl, Praha 1928, č. 183), ve kterém tento soud v podobném případě uvedl, že požadovaným „vážným porušením svobody a čistoty voleb je ovšem i nepřijatelná agitace, která se zvrhá v teror, jímž činí se fyzický a psychický nátlak na volné rozhodnutí voličů tou měrou, že ani tajnost volby není s to, aby svobodně rozhodnutí voličovo zabezpečila. Nepřestoupila-li však agitace těchto hranic, nelze v ní spatřovati porušení svobody a čistoty voleb, byť i vycházela od osob úředních.“ Ačkoliv se dnešní právní úprava a právní vědomí od těch dob výrazně posunuly, přesto tento nálezy stále charakterizuje potřebný veřejnoprávní způsob nazírání na řešenou otázku.

Prizmatem výše uvedeného pak posoudil Nejvyšší správní soud námitky navrhovatele a dospěl přitom k závěru, že k porušení zákona nedošlo. Je zřejmé, že samotný výběr témat pro volební kampaň je plně v dispozici jednotlivých soutěžících politických subjektů a zákon sám do této sféry nijak nezasahuje. Je tedy zcela irelevantní navrhovatelovo přesvědčení, že témata zdravotnických poplatků, privatizace nemocnic či umístění radaru do předvolební kampaně pro tyto volby nepatří. Stejně tak způsob prezentace uvedených témat nikterak neatakoval Ústavním soudem vytyčené meze, za které při volební agitaci nelze zajít. Lze jistě přisvědčit navrhovateli v tom, že argumentace politických stran obecně k uvedeným otázkám byla emocionálně vypjatá a v mnohem směru kontroverzní, nicméně volební agitace nikdy nenabyla charakteru nepřijatelného a zjevně nepřiměřeného fyzického či psychického nátlaku, který by voliči znemožňoval svobodu volby. Nelze ostatně přehlédnout ani skutečnost, že pro prezentaci svých názorů na uvedená témata měli v předvolebním klání všichni aktéři stejné podmínky a „rovnost zbraní“ v onom boji o hlasy voličů tedy nebyla narušena.

Další stěžovatelovy námitky nesměřují ani tak k samotnému průběhu voleb, ale spíše k další činnosti politických stran (viz námitky proti politické spolupráci ČSSD a KSČM, spojení ČSSD s odbory, návrhy na vyloučení KSČM z volné soutěže politických stran atd.). K tomu Nejvyšší správní soud jen ve stručnosti uvádí, že účelem soudnictví ve věcech volebních podle části třetí, hlavy II, Dílu 4 s. ř. s. je především ochrana volebního procesu a jeho jednotlivých aktérů a taktéž ochrana svobodného projevu vůle voličovy tak, jak jsou tyto upraveny v čl. 21 Listiny základních práv a svobod a v jednotlivých volebních zákonech. Činnost politických stran, která je v rozporu s čl. 5 Ústavy, jak dovozuje navrhovatel, případně se zákonem č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a hnutích, je pak postihována v jiném typu řízení, a to podle části třetí, hlavy II., Dílu 5, s. ř. s. Takovéto řízení však v daném případě neprobíhalo a navrhovatel sám je pro nedostatek aktivní procesní legitimace ani není s to vyvolat. Z hlediska řízení o neplatnosti voleb jsou tedy jeho námitky výše uvedené zcela irelevantní.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal žádný zákonný důvod pro vyslovení neplatnosti voleb v senátním volebním obvodu č. 36. Návrh proto podle ustanovení § 90 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Podle ustanovení § 93 odst. 4 s. ř. s. nemá ve věcech volebních žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení .

P o u ě n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 25. listopadu 2008

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu